

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 12 september 2017 met nummer RvVb/A/1718/0039
in de zaak met rolnummer 1516/RvVb/0278/A

Verzoekende partij	de LEIDEND AMBTENAAR van het departement RWO, afdeling Oost-Vlaanderen vertegenwoordigd door advocaat Veerle TOLLENAERE met woonplaatskeuze op het kantoor te 9000 Gent, Koning Albertlaan 128
Verwerende partij	de deputatie van de provincieraad van OOST-VLAANDEREN vertegenwoordigd door de heer Johan KLOKOCKA
Tussenkomenende partij	het college van burgemeester en schepenen van de gemeente ERPE-MERE

I. BESTREDEN BESLISSING

De verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 7 januari 2016 de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 12 november 2015.

De verwerende partij heeft het administratief beroep van de verzoekende partij tegen de beslissing van het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Erpe-Mere van 23 juni 2015 verworpen.

De verwerende partij heeft aan de aanvragers een stedenbouwkundige vergunning verleend onder voorwaarden voor het verbouwen van een eengezinswoning en hoevegebouwen op de percelen gelegen te 9420 Erpe-Mere, Sprinkel 15, met als kadastrale omschrijving afdeling 3, sectie A, nummers 1045A, 1046 en 1047.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De tussenkomenende partij verzoekt met een aangetekende brief van 31 maart 2016 om in de procedure tot vernietiging tussen te komen.

De voorzitter van de Raad laat de tussenkomenende partij met een beschikking van 18 april 2016 toe in de debatten.

De verwerende partij dient geen antwoordnota maar wel het administratief dossier in. De tussenkomenende partij dient geen schriftelijke uiteenzetting in. De verzoekende partij dient een toelichtende nota in.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 1 augustus 2017.

De verwerende partij verschijnt op de zitting.

De heer Johan KLOKOCKA voert het woord voor de verwerende partij.

De verzoekende partij verschijnt schriftelijk.

De tussenkomende partij, hoewel behoorlijk opgeroepen, verschijnt niet op de zitting.

Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Procedurebesluit) zijn toegepast. De artikelen 37 en 38 DBRC-decreet zijn van toepassing zoals gewijzigd door het decreet van 9 december 2016.

III. FEITEN

De aanvragers, de heer en mevrouw VAN DEN STEEN- VAN BUGGENHOUT, dienen op 25 februari 2015 (datum van het ontvangstbewijs) bij de tussenkomende partij een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor “het verbouwen van een eengezinswoning en hoevegebouwen” op de percelen gelegen te 9420 Erpe-Mere, Sprinkel 15.

De percelen liggen volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan ‘Aalst-Ninove-Geraardsbergen-Zottegem’, vastgesteld met koninklijk besluit van 30 mei 1978 in agrarisch gebied.

Tijdens het openbaar onderzoek, georganiseerd van 19 maart 2015 tot en met 17 april 2015, worden geen bezwaarschriften ingediend.

FARYS adviseert op 1 april 2015 voorwaardelijk gunstig.

De Dienst Integraal Waterbeleid van de provincie Oost-Vlaanderen adviseert op 8 april 2015 gunstig.

De gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar adviseert op 23 juni 2015 voorwaardelijk gunstig:

“ ...

Bepaling van het plan dat van toepassing is op de aanvraag

De aanvraag is niet gelegen binnen de grenzen van een goedgekeurd plan van aanleg, noch binnen de omschrijving van een behoorlijk vergunde en niet vervallen verkaveling. Het blijft de bevoegdheid van de overheid de aanvraag te toetsen aan de gebruikelijke inzichten en noden betreffende een goede plaatselijke aanleg, gebaseerd op de eerder geciteerde voorschriften van het van kracht zijnde gewestplan Aalst-Ninove-Geraardsbergen-Zottegem.

Overeenstemming met dit plan

De aanvraag is niet in overeenstemming met het geldende plan, zoals hoger omschreven.

Afwijkings- en uitzonderingsbepalingen

Om die reden wordt de aanvraag onderworpen aan art. 4.4.13 van de Vlaamse Codex op de Ruimtelijke Ordening.

De aanvraag wordt onderworpen aan art. 4.4.17 van de Vlaamse Codex op de Ruimtelijke Ordening, voor het herbouwen van een bestaande zonevrije constructie, niet zijnde woningbouw waarbij de nieuwe constructie ten minste drie kwart van de van de bestaande oppervlakte overlapt.

...

Watertoets

De desbetreffende percelen stromen via de Mijngracht af naar de Molenbeek, een (on)bevaarbare waterloop van 2de categorie die beheerd wordt door de Provinciale Dienst — Integraal Waterbeleid. De locatie is volgens de watertoetskaart mogelijk overstromingsgevoelig. In het advies van de dienst Integraal Waterbeleid, uitgebracht op 8.04.2015, wordt gesteld dat de geplande werken geen schadelijke invloed-zullen hebben op de waterhuishouding in de omgeving indien de bepalingen van de stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater worden nageleefd.

De aanvraag voldoet niet aan de gewestelijke stedenbouwkundige hemelwaterverordening. Bij de aanstipijst van de verordening wordt geen rekening gehouden met de herbouw van de bestaande schuur en de stallen. Deze dakoppervlakte dient mee in rekening te worden gebracht bij de berekening van het volume van de hemelwaterput (vraag 7 en volgende) en bij de berekening van het volume van de infiltratie (vraag 19 en volgende).

...

Beoordeling van de goede ruimtelijke ordening

De aanvraag behelst het verbouwen en uitbreiden van de woningvleugel en het slopen en heroprichten van de stallen. De huidige woning wordt verbouwd en uitgebreid ter hoogte van de achtergevel. De huidige schuur en stalling worden gesloopt en op dezelfde locatie met het zelfde volume heropgericht. De veranda ter hoogte van het melkhuisje wordt gesloopt.

...

De aanvraag is gelegen in agrarisch gebied, en dus niet in een ruimtelijk kwetsbaar gebied (zie Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, art. 1.1.2 10°).

De woning (van meer dan 150 jaar oud) dateert volgens de gegevens van het kadaster uit de periode van vóór de stedenbouwwet van 29 maart 1962. In het verleden werden 2 bouwaanvragen ingediend, waarbij telkens wordt verwezen naar dezelfde bestaande toestand (dossier 4097/1996 en dossier 6571/2004). Op de huidige plannen van de bestaande toestand wordt aan de vleugel met het melkhuisje een veranda vermeld die zich bevindt aan de binnenkoerzijde. Deze veranda zal worden afgebroken. Met uitzondering van de af te breken veranda wordt de huidige bebouwing beschouwd als hoofdzakelijk vergund geacht. De vierkantshoeve die wordt verbouwd en herbouwd is volgens het fotodossier niet verkrot zoals bepaald door de VCRO. De vleugel met het woongedeelte bevindt zich in goede staat en voldoet aan de elementaire eisen met betrekking tot stabiliteit. De andere vleugels bevinden zich in oudere staat maar zijn nog voldoende stabiel om niet als verkrot te worden omschreven.

Het aantal woongelegenheden in het gebouwencomplex blijft door de aanvraag beperkt tot één en wordt aldus niet gewijzigd.

Overwegende dat de heropgerichte en gerenoveerde vierkantshoeve volledig refereert naar de typologie van de oorspronkelijke vierkantshoeve, en zich bijgevolg integreert in het landelijk gebied waar meerdere in het landschap geïsoleerde vierkantshoeves voorkomen, kan de aanvraag in het algemeen naar verschijningsvorm worden aanvaard;

Het schuurgedeelte achteraan en de stallen aan de rechter zijde worden herbouwd binnen het bestaande volume van de oorspronkelijke vleugels. De functie blijft ook behouden. Deze herbouw gebeurt aan niet verkrotte en hoofdzakelijk vergund geachte constructies zodat deze in overeenstemming is met art. 4.4.17 VCRO (herbouwen op dezelfde plaats van een zonevreemde constructie, niet zijnde woningbouw).

De vleugel met het woongedeelte wordt verbouwd en uitgebreid. De uitbreiding bevindt zich aan de noordzijde, en wordt gerealiseerd in een volume dat refereert naar het vroegere schuurgedeelte dat werd afgebroken door de vroegere eigenaars. Dit schuurgedeelte vormde de verbinding tussen de vleugel met het woongedeelte en de schuur. Door de heroprichting van dit schuurgedeelte wordt deze verbinding opnieuw hersteld zodat de vierkantshoeve opnieuw haar vroegere structuur terugkrijgt. Daarnaast wordt aan de linkerzijde nog een bijkomende uitbreiding voorzien in functie van een garage. De uitbreiding van het woongedeelte gebeurt in het te heroprichten schuurgedeelte waarbij het dakvolume niet wordt meegerekend in de berekening, aangezien dit dakvolume niet wordt gebruikt als woongedeelte. Zo wordt aangetoond dat het woonvolume < 1000m³. Art. 4.4.20. VCRO bepaalt dat de mogelijkheden, vermeld in onderafdeling 2 van de afwijkingsmogelijkheden (zijnde de mogelijkheden voor bestaande zonevreemde constructies), van overeenkomstige toepassing zijn op zonevreemde woningen of andere constructies die geheel of gedeeltelijk zijn afgebroken, indien voldaan is aan beide hierna volgende voorwaarden:

1° voorafgaand aan de afbraak werd een stedenbouwkundige vergunning tot verbouw of tot herbouw afgeleverd, en de aanvrager wenst het plan nu aan te passen of om te zetten naar herbouw;

2° de aanvraag wordt ingediend binnen de geldigheidstermijn van de initiële stedenbouwkundige vergunning tot herbouw of tot verbouw.

De vergunning waarbij de schuur wordt afgebroken werd vergund door het college op 26.10.2004 (ref. dossier 6571/2004). De geldigheidsduur is echter verstreken, zodat dit schuurgedeelte niet meer kan worden heropgebouwd. Het betreft immers geen bestaand gebouw meer overeenkomstig art. 4.4.20 VCRO. Bovendien wordt vooropgesteld dat het woongedeelte steeds wordt uitgebreid in de aanwezige bebouwing, en dus niet in een nieuw bijkomend bouwvolume, zoals hier wordt voorgesteld met het garagevolume; dit garagevolume druist bovendien ook in tegen de typologie van de vierkantshoeve.

Gelet op de ligging van de aanvraag dient er advies gevraagd te worden aan Farys. Dit advies werd uitgebracht op 1.04.2015: in het advies van Farys wordt gesteld dat het perceel van deze aanvraag op een normale en reglementaire wijze aangesloten kan worden op het lokaal drinkwaterleidingnet. Op vlak van riolering wordt meegedeeld dat het perceel is gelegen in collectief te optimaliseren buitengebied. Er wordt gesteld dat in de zone van het perceel een gracht aanwezig is waarop kan worden aangesloten. In deze zonering mag geen IBA (individuele behandelingsinstallatie voor het afvalwater) geplaatst

worden. Verder worden bepalingen opgelegd voor de septische put. Tot slot wordt meegedeeld dat het afvalwater en het regenwater volledig gescheiden tot aan de rooilijn van de Landries (achterkant perceel) dienen gebracht te worden zodat bij een latere aanleg van een volwaardige afvalwaterriolering het afvalwater op eenvoudige wijze hierop kan worden aangesloten.

Gelet op het voorgaande is de aanvraag aldus deels voor vergunning vatbaar.

...

De tussenkomende partij verleent op 23 juni 2015 een stedenbouwkundige vergunning aan de aanvragers. Het college beslist:

“ ...

De woning (van meer dan 150 jaar oud) dateert volgens de gegevens van het kadaster uit de periode van voor de stedenbouwwet van 29 maart 1962. In het verleden werden 2 bouwaanvragen ingediend, waarbij telkens wordt verwezen naar dezelfde bestaande toestand (dossier 4097/1996 en dossier 6571/2004). Op de huidige plannen van de bestaande toestand wordt aan de vleugel met het melkhuisje een veranda vermeld die zich bevindt aan de binnenkoerzijde. Deze veranda zal worden afgebroken. Met uitzondering van de af te breken veranda wordt de huidige bebouwing beschouwd als hoofdzakelijk vergund geacht.

De vierkantshoeve die wordt verbouwd en herbouwd is volgens het fotodossier niet verkrot zoals bepaald door de VCRO. De vleugel met het woongedeelte bevindt zich in goede staat en voldoet aan de elementaire eisen met betrekking tot stabiliteit. De andere vleugels bevinden zich in oudere staat maar zijn nog voldoende stabiel om niet als verkrot te worden omschreven.

Het aantal woongelegenheden in het gebouwencomplex blijft door de aanvraag beperkt tot één en wordt aldus niet gewijzigd.

Overwegende dat de heropgerichte en gerenoveerde vierkantshoeve volledig refereert naar de typologie van de oorspronkelijke vierkantshoeve, en zich bijgevolg integreert in het landelijk gebied waar meerdere in het landschap geïsoleerde vierkantshoeves voorkomen, kan de aanvraag in het algemeen naar verschijningsvorm worden aanvaard;

Het schuurgedeelte achteraan en de stallen aan de rechter zijde worden herbouwd binnen het bestaande volume van de oorspronkelijke vleugels. De functie blijft ook behouden. Deze herbouw gebeurt aan niet verkrotte en hoofdzakelijk vergund geachte constructies zodat deze in overeenstemming is met art. 4.4.17 VCRO (herbouwen op dezelfde plaats van een zonevreemde constructie, niet zijnde woninggebouw).

De vleugel met het woongedeelte wordt verbouwd en uitgebreid. De uitbreiding bevindt zich aan de noordzijde, en wordt gerealiseerd in een volume dat refereert naar het vroegere schuurgedeelte dat werd afgebroken door de vroegere eigenaars. Dit schuurgedeelte vormde de verbinding tussen de vleugel met het woongedeelte en de schuur. Door de heroprichting van dit schuurgedeelte wordt deze verbinding opnieuw hersteld zodat de vierkantshoeve opnieuw haar vroegere structuur terugkrijgt. Daarnaast wordt aan de linkerzijde nog een bijkomende uitbreiding voorzien in functie van een garage.

De uitbreiding van het woongedeelte gebeurt in het te heroprichten schuurgedeelte waarbij het dakvolume niet wordt meegerekend in de berekening, aangezien dit dakvolume niet wordt gebruikt als woongedeelte. Zo wordt aangetoond dat het woonvolume <-1000m³.

Het garagevolume druist echter in tegen de typologie van de vierkantshoeve, en zal daarom uit de vergunning gesloten worden.

Gelet op de ligging van de aanvraag dient er advies gevraagd te worden aan Farys. Dit advies werd uitgebracht op 1.04.2015 : in het advies van Farys wordt gesteld dat het perceel van deze aanvraag op een normale en reglementaire wijze aangesloten kan worden op het lokaal drinkwaterleidingnet. Op vlak van riolering wordt meegedeeld dat het perceel is gelegen in collectief te optimaliseren buitengebied. Er wordt gesteld dat in de zone van het perceel een gracht aanwezig is waarop kan worden aangesloten. In deze zonering mag geen IBA (individuele behandelingsinstallatie voor het afvalwater) geplaatst worden. Verder worden bepalingen opgelegd voor de septische put. Tot slot wordt meegedeeld dat het afvalwater en het regenwater volledig gescheiden tot aan de rooilijn van de Landries (achterkant perceel) dienen gebracht te worden zodat bij een latere aanleg van een volwaardige afvalwaterriolering het afvalwater op eenvoudige wijze hierop kan worden aangesloten.

Gelet op het voorgaande is de aanvraag aldus deels voor vergunning vatbaar.

...

BIJGEVOLG BESLIST HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN IN DE ZITTING VAN 23/06/2015 HET VOLGENDE:

Het College van Burgemeester en Schepenen geeft de vergunning af aan de aanvrager, die ertoe verplicht is

1. *Het College van Burgemeester en Schepenen per aangetekende brief op de hoogte te brengen van het begin van de werkzaamheden of handelingen waarvoor vergunning is verleend, ten minste acht dagen voor de aanvatting van die werkzaamheden of handelingen;*

2. **BIJZONDERE VOORWAARDEN :**

Het Schepencollege legt volgende bijzondere voorwaarden op :

Het advies van Farys is bindend. Bijzondere aandacht dient geschonken te worden aan de bijzondere voorwaarden mbt. de septische put en de riolering.

Het bijkomende garagevolume wordt uit de vergunning gesloten.

...

Tegen deze beslissing tekent de verzoekende partij op 30 juli 2015 administratief beroep aan bij de verwerende partij.

De provinciale stedenbouwkundige ambtenaar adviseert in zijn verslag van 17 september 2015 om dit beroep in te willigen en de stedenbouwkundige vergunning te weigeren. Hij adviseert:

“ ...

Motivering

De watertoets

Het terrein' ligt in een mogelijk overstromingsgevoelig gebied.

Er wordt niet voldaan aan de bepalingen van het besluit van de Vlaamse regering van 1 oktober 2004 houdende vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater. Bij de aanstipijst van de verordening wordt geen rekening gehouden met de herbouw van de bestaande schuur en de stallingen. Deze dakoppervlakte dient mee in rekening te worden gebracht bij de berekening van het volume van de hemelwaterput en bij de berekening van het volume van de infiltratie.

Er is een schadelijk effect voor het watersysteem te verwachten., De doelstellingen van het decreet betreffende het integraal waterbeleid worden geschaad.

...

De juridische aspecten

...

In eerste instantie dient er op gewezen dat de aanvraag voldoet aan de in voormeld artikel 4.4.10. gestelde voorwaarden inzake het niet verkrot en vergund zijn van de woning.

De vierkantshoeve die wordt verbouwd en herbouwd, is volgens het fotodossier niet verkrot zoals bepaald door de VCRO. De vleugel met het woongedeelte bevindt zich in goede staat en voldoet aan de elementaire eisen met betrekking tot stabiliteit. De andere vleugels bevinden zich in oudere staat maar zijn nog voldoende stabiel om niet als verkrot te worden omschreven.

De woning (van meer dan 150 jaar oud) dateert volgens de gegevens van het kadaster uit de periode van vóór de stedenbouwwet van 29 maart 1962. In het verleden werden 2 bouwaanvragen ingediend, waarbij telkens wordt verwezen naar dezelfde bestaande toestand (dossier 4097/1996 en dossier 657¹/2004). Op de huidige plannen van de bestaande toestand wordt aan de vleugel met het melkhuisje een veranda vermeld' die zich bevindt aan de binnenkoerzijde. Deze veranda zal worden afgebroken. Met uitzondering van de af te breken veranda wordt de huidige bebouwing hoofdzakelijk vergund geacht.

Bijgevolg valt de aanvraag onder het toepassingsgebied van, de basisrechten voor zonevreemde constructies.

...

Het aantal woongelegenheden in hal gebouwencomplex blijft door de aanvraag beperkt tot één en wordt aldus niet wijzigd.

De heropgerichte en gerenoveerde vierkantshoeve refereert volledig naar de typologie van de oorspronkelijke vierkantshoeve, en integreert zich bijgevolg in het landelijk gebied waar meerdere in het landschap geïsoleerde vierkantshoeves voorkomen. De aanvraag kan zodoende in het algemeen naar verschijningsvorm worden aanvaard.

Het schuurgedeelte achteraan en de stallingen aan de rechter-zijde worden herbouwd binnen het bestaande volume van de oorspronkelijke vleugels. De functie blijft ook behouden.

De vleugel met het woongedeelte wordt verbouwd en uitgebreid. De uitbreiding bevindt zich aan de noordzijde, en wordt gerealiseerd in een volume dat refereert naar het vroegere schuurgedeelte dat werd afgebroken door de

vroegere eigenaars. Dit schuurgedeelte vormde de verbinding tussen de vleugel met het woongedeelte en de schuur. Door de heropricting van dit schuurgedeelte wordt deze verbinding opnieuw hersteld zodat de vierkantshoeve opnieuw haar vroegere structuur terugkrijgt. Daarnaast wordt aan de linkerzijde nog een bijkomende uitbreiding voorzien in functie van een garage.

Uit de plannen blijkt evenwel dat na uitvoering van de werken het volume van de woning toeneemt van 915m³ (473m³ gelijkvloers en 442m³ zolder) tot 1798m³ (943m³, gelijkvloers en 855m³ zolder), zijnde ruim boven de decretaal bepaalde maximumgrens van 1000 m³.

De aanvrager stelt dat het volume van het zoldergedeelte niet benut wordt i.f.v. het wonen en dat dit volume bijgevolg niet meegerekend moet worden in het bouwvolume.

Art. 4.1.1. uit de VCRO definieert 'bouwvolume' echter als volgt: "het bruto-bouwvolume van een constructie en haar fysisch aansluitende aanhorigheden die in bouwtechnisch opzicht een rechtstreekse aansluiting of steun vinden bij het hoofdgebouw, zoals een aangebouwde garage, veranda of beging, gemeten met inbegrip van buitenmuren en dak, en met uitsluiting van het volume van de gebruikelijke onderkeldering onder het maaiveld".

Uit deze definitie blijkt dat het zoldervolume wel degelijk moet worden meegerekend bij het bouwvolume.

Bijkomend wordt opgemerkt dat een verbinding wordt gerealiseerd tussen de woning en de te herbouwen schuur, waardoor ook deze schuur moet worden beschouwd als woningbijgebouw. Het totaal volume van de woning wordt dus 2596m³, hetgeen ruim meer is dan de toegestane 1000 m³.

Bijgevolg vallen de gevraagde werken niet binnen het toepassingsgebied van de decretaal voorziene afwijkingsbepalingen.

De goede ruimtelijke ordening

Gelet op de onoverkomelijke legaliteitsbelemmering zijn verdere opportuniteitsafwegingen niet verder relevant.

Conclusie

Uit wat voorafgaat dient besloten dat het beroep voor inwilliging vatbaar is. Stedenbouwkundige vergunning dient te worden geweigerd.

..."

Na de hoorzitting van 29 september 2015 verklaart de verwerende partij het beroep op 12 november 2015 ongegrond en verleent een stedenbouwkundige vergunning onder voorwaarden. De verwerende partij beslist:

"...

Motivering

De watertoets

Het terrein ligt in een mogelijk overstromingsgevoelig gebied.

Er wordt niet voldaan aan de bepalingen van het besluit van de Vlaamse regering van 1 oktober 2004 houdende vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater. Bij de aanstipijst van de verordening wordt geen rekening gehouden met de herbouw van de bestaande schuur en de stallingen. Deze dakoppervlakte dient mee in rekening te worden gebracht bij de berekening van het volume van de hemelwaterput en bij de berekening van het volume van de infiltratie.

Er is een schadelijk effect voor het watersysteem te verwachten. De doelstellingen van het decreet betreffende het integraal waterbeleid worden geschaad.

...

De juridische aspecten

...

In eerste instantie dient er op gewezen dat de aanvraag voldoet aan de in voormeld artikel 4.4.10. gestelde voorwaarden inzake het niet verkrot en vergund zijn van de woning.

De vleugel met het woongedeelte bevindt zich in goede staat en voldoet aan de elementaire eisen met betrekking tot stabiliteit. De andere vleugels bevinden zich in oudere staat maar zijn nog voldoende stabiel om niet als verkrot te worden omschreven.

De woning (van meer dan 150 jaar oud) dateert volgens de gegevens van het kadaster uit de periode van vóór de stedenbouwwet van 29 maart 1962. In het verleden werden 2 bouwaanvragen ingediend, waarbij telkens wordt verwezen naar dezelfde bestaande toestand (dossier 4097/1996 en dossier 6571/2004). Op de huidige plannen van de bestaande toestand wordt aan de vleugel met het melkhuisje een veranda vermeld die zich bevindt aan de binnenkoerzijde. Deze veranda zal worden afgebroken. Met uitzondering van de af te breken veranda wordt de huidige bebouwing hoofdzakelijk vergund geacht.

Bijgevolg valt de aanvraag onder het toepassingsgebied van de basisrechten voor zonevreemde constructies.

...

Het aantal woongelegenheden in het gebouwencomplex blijft door de aanvraag beperkt tot één en wordt aldus niet gewijzigd.

De heropgerichte en gerenoveerde vierkantshoeve refereert volledig naar de typologie van de oorspronkelijke vierkantshoeve, en integreert zich bijgevolg in het landelijk gebied waar meerdere in het landschap geïsoleerde vierkantshoeves voorkomen. De aanvraag kan zodoende in het algemeen naar verschijningsvorm worden aanvaard.

Het schuurgedeelte achteraan en de stallingen aan de rechter zijde worden herbouwd binnen het bestaande volume van de oorspronkelijke vleugels. De functie blijft ook behouden.

De vleugel met het woongedeelte wordt verbouwd en uitgebreid. De uitbreiding bevindt zich aan de noordzijde, en wordt gerealiseerd in een volume dat refereert naar het

vroegere schuurgedeelte dat werd afgebroken door de vroegere eigenaars. Dit schuurgedeelte vormde de verbinding tussen de vleugel met het woongedeelte en de schuur. Door de heropricting van dit schuurgedeelte wordt deze verbinding opnieuw hersteld zodat de vierkantshoeve opnieuw haar vroegere structuur terugkrijgt. Daarnaast wordt aan de linkerzijde nog een bijkomende uitbreiding voorzien in functie van een garage.

Uit de plannen blijkt evenwel dat na uitvoering van de werken het volume van de woning toeneemt.

De aanvrager stelt terecht dat het volume van het zoldergedeelte niet benut wordt i.f.v. het wonen en dat dit volume bijgevolg niet meegerekend moet worden in het bouwvolume. De hooizolder is immers niet toegankelijk vanuit de woning en wordt gebruikt voor opslag van hooi voor de paarden, in functie van de uit te bouwen en over te nemen landbouwactiviteit van appellant. Appellant legt een verklaring neer van de landbouwer wiens activiteit zij zullen overnemen ten bewijs.

Deze zolder kan dan ook bezwaarlijk meegerekend worden als volume voor het woongedeelte of als woningbijgebouw, gelet op het gebruik dat deze krijgt. Enkel die ruimtes die effectief een woonfunctie krijgen kunnen meegerekend worden.

Noch de zoldering, noch de te herbouwen schuur moet meegerekend worden om te bepalen of de woning al dan niet de 1000 m³ overstijgt.'

Bijgevolg vallen de gevraagde werken binnen het toepassingsgebied van de decretaal voorziene afwijkingsbepalingen.

De goede ruimtelijke ordening

Het gevraagde vormt een kwalitatieve afwerking van deze site.

De goede plaatselijke aanleg is gebaat met een dergelijke ingreep, die het concept van de vierkantshoeve respecteert en versterkt. Er wordt duidelijk gerefereerd naar het concept van de oorspronkelijke vierkantshoeve, en het gevraagde integreert zich daardoor probleemloos in het landelijk gebied, waar meerdere in het landschap geïsoleerde vierkantshoeves voorkomen, die het landschap mee vormgeven.

De aanvraag is naar verschijningsvorm aanvaardbaar. Ze versterkt het meer dan 150 jaar oud geheel.

Conclusie

Uit wat voorafgaat dient besloten dat het beroep van Ruimte Vlaanderen niet voor inwilliging vatbaar is.

Stedenbouwkundige vergunning kan worden verleend onder de voorwaarden zoals opgenomen in het bestreden besluit.

3. Besluit

Artikel 1: Het beroep ingesteld door Ruimte Vlaanderen tegen de beslissing van 23 juni 2015 van het college van burgemeester en schepenen van Erpe-Mere houdende

verlenen van een voorwaardelijke stedenbouwkundige vergunning, aangevraagd door de heer en mevrouw Van Den Steen-Van Buggenhout, wordt verworpen.

Stedenbouwkundige vergunning wordt verleend onder volgende voorwaarden :

- Het advies van Farys is bindend. Bijzondere aandacht dient geschonken te worden aan de bijzondere voorwaarden m.b.t. de septische put en de riolering.*
- Het bijkomende garagevolume wordt uit de vergunning gesloten. De praktische voorwaarden zoals opgenomen in het bestreden besluit zijn na te leven.*
- De adviezen en reglementen' van de nutsmaatschappijen zijn na te leven. Eventuele kosten voor uitbreiding van de netten zijn ten laste van de bouwheer.*
- ...*

Dit is de bestreden beslissing.

IV. ONTVANKELIJKHEID VAN DE TUSSENKOMST

Uit het dossier blijkt dat het verzoek tot tussenkomst tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

Uit het dossier blijkt dat de vordering tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

VI. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN – ENIG MIDDEL

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij voert in haar enig middel de schending aan van de artikelen 4.1.1, 4.4.10 en 4.4.15 VCRO, van het artikel 4.2.19 VCRO, 4.7.16, §1 VCRO, van het artikel 1, 3° van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 tot aanwijzing van de instanties die over een vergunningsaanvraag advies verlenen, een schending van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de motivering van de bestuurshandelingen en een schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder de materiële motiveringsplicht en het redelijkheids- en zorgvuldigheidsbeginsel.

De verzoekende partij herinnert er in het eerste onderdeel van haar middel aan dat de percelen van de aanvraag zonevreemde gelegen zijn in agrarisch gebied.

Zij wijst erop dat er uit de plannen blijkt dat het volume van de woning na de werken toeneemt van 915 m³ (473 m³ gelijkvloers en 442 m³ zolder) tot 1.798 m³ (943 m³ gelijkvloers en 855 m³ zolder), hetgeen de decretale maximumgrens van 1.000 m³ ruim overschrijdt. Bovendien voorziet de aanvraag in het herstellen van de verbinding tussen de vleugel met het woongedeelte en de te herbouwen schuur. De schuur moet dan ook beschouwd worden als woningbijbouw, zodat het totaalvolume van de gebouwen ruim meer wordt dan de toegestane 1.000 m³.

De gevraagde werken vallen volgens de tussenkomen de partij dan ook niet binnen het toepassingsgebied van de decretaal voorziene afwijkingmogelijkheden voor zonevreemde constructies.

De verwerende partij stelt hierover in de bestreden beslissing enkel dat het volume van de zolder en de schuur niet in de berekening moet worden opgenomen, omdat enkel de ruimtes die een effectieve woonfunctie krijgen meegerekend moeten worden.

Dit blijkt volgens de verzoekende partij niet uit de definitie van het begrip “bouwwolume” in het artikel 4.1.1 VCRO. Zowel de zolder als de schuur, die met de woning verbonden is, zijn fysisch aansluitende aanhorigheden die in bouwtechnisch opzicht een rechtstreekse aansluiting of steun vinden bij het hoofdgebouw.

Bovendien blijkt er op geen enkele wijze dat de gebouwen in functie van een landbouwactiviteit gebruikt worden. De bestreden beslissing heeft het over een “uit te bouwen” of “over te nemen” landbouwactiviteit, hetgeen enkel bevestigt dat er op het moment van de aanvraag en de bestreden beslissing geen sprake is van enige landbouwactiviteit of de zekerheid dat deze er ooit zou komen.

De bestreden beslissing is volgens de verzoekende partij dan ook in strijd met de artikelen 4.1.1, 4.4.12, 4.4.15 en 4.4.17 VCRO, aangezien er een vergunning wordt verleend voor een uitbreiding die het maximaal toegestane volume van 1.000 m³ overschrijdt, en dit op basis van foutieve en niet-pertinente motieven. De verwerende partij schendt hierdoor ook de zorgvuldigheids- en redelijkheidsplicht.

De verzoekende partij vervolgt dat het erop lijkt dat de verwerende partij inziet dat de vergunning een probleem stelt, en daarom de voorwaarde oplegt dat *“de praktische voorwaarden zoals opgenomen in het bestreden besluit zijn na te leven”*. Deze voorwaarde is geenszins voldoende precies om te voldoen aan het artikel 4.2.19 VCRO. De voorwaarde is niet afdwingbaar, er is niet duidelijk wat er wordt verwacht en hoe dit moet worden ingevuld. Er blijkt ook niet uit de motieven van de bestreden beslissing waarom er precies tot deze voorwaarde wordt besloten.

Na het verlenen van de stedenbouwkundige vergunning kunnen zowel de hooizolder als de schuur een woonfunctie krijgen zodat, zelfs wanneer de interpretatie van het artikel 4.1.1 VCRO door de verwerende partij correct zou zijn, iets gerealiseerd wordt wat uitdrukkelijk onmogelijk is op grond van de artikelen 4.4.10 en 4.4.15 VCRO.

In het tweede onderdeel van haar middel stelt de verzoekende partij dat er, voor zover er zou worden geoordeeld dat het gegeven dat de zolder als hooizolder gebruikt zou worden een rol kan spelen bij de toepassing van de artikelen 4.4.10 en 4.4.15 VCRO, geen advies werd ingewonnen bij het Departement Landbouw en Visserij. Dit is nochtans verplicht op grond van het artikel 1, 3° van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 tot aanwijzing van de instanties die over een vergunningsaanvraag advies verlenen.

2.

De verwerende partij voert geen verweer. Ook de tussenkomen de partij stelt enkel te volharden in haar vergunningsbeslissing.

3.

De verzoekende partij herneemt haar betoog in haar toelichtende nota.

Beoordeling door de Raad

1.

Met de bestreden beslissing heeft de verwerende partij een stedenbouwkundige vergunning verleend voor het verbouwen van een eengezinswoning en hoevegebouwen die volgens het gewestplan in agrarisch gebied gelegen zijn.

De bestreden beslissing stelt dat er bij deze aanvraag voor de verbouwing van een zonevreemde constructie toepassing gemaakt wordt van de decretale basisrechten.

De werken aan het schuurgedeelte achteraan en de stallingen aan de rechterzijde worden door de verwerende partij beschouwd als een herbouw, die zij eveneens vergunt op basis van de decretale basisrechten.

In titel 4, hoofdstuk IV, afdeling 2, onderafdeling 2 VCRO zijn onder meer de volgende afwijkingsmogelijkheden voor bestaande zonevreemde constructies opgenomen:

“ ...

Artikel 4.4.12:

In alle bestemmingsgebieden geldt dat de vigerende bestemmingsvoorschriften op zichzelf geen weigeringsgrond vormen bij de beoordeling van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning voor het verbouwen van een bestaande zonevreemde woning, op voorwaarde dat het aantal woongelegenheden beperkt blijft tot het bestaande aantal.

Artikel 4.4.15:

Het uitbreiden van een bestaande zonevreemde woning is vergunbaar, voor zover het bouwvolume beperkt blijft tot ten hoogste 1000 m³ en op voorwaarde dat het aantal woongelegenheden beperkt blijft tot het bestaande aantal.

De mogelijkheden, vermeld in het eerste lid, gelden niet in:

1° ruimtelijk kwetsbare gebieden, met uitzondering van parkgebieden;

2° recreatiegebieden, zijnde de als dusdanig door een plan van aanleg aangewezen gebieden, en de gebieden, geordend door een ruimtelijk uitvoeringsplan, die onder de categorie van gebiedsaanduiding “recreatie” sorteren.

Artikel 4.4.17:

§1. De vigerende bestemmingsvoorschriften vormen op zichzelf geen weigeringsgrond bij de beoordeling van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning voor het op dezelfde plaats herbouwen van een bestaande zonevreemde constructie, niet zijnde woningbouw. Er is sprake van een herbouw op dezelfde plaats indien de nieuwe constructie ten minste drie kwart van de bestaande oppervlakte overlapt.

...”

Het betreft een afwijkingsmogelijkheid, zodat deze bepalingen restrictief moeten worden geïnterpreteerd.

Het is *in casu* niet betwist dat het een bestaande en niet verkrotte zonevreemde constructie betreft in de zin van artikel 4.4.10 VCRO en dat het aantal woongelegenheden beperkt blijft tot het bestaande aantal.

De verzoekende partij is echter van mening dat het volume van de hooizolder en de met de woning verbonden schuur bij het totale bouwvolume geteld moet worden, zodat het totale volume

van de gebouwen ruim het toegelaten bouwvolume van 1.000 m³ in geval van uitbreiding overschrijdt.

2.

Artikel 4.1.1, 2° VCRO bepaalt:

“ ...

bouwvolume: het bruto-bouwvolume van een constructie en haar fysisch aansluitende aanhorigheden die in bouwtechnisch opzicht een rechtstreekse aansluiting of steun vinden bij het hoofdgebouw, zoals een aangebouwde garage, veranda of berging, gemeten met inbegrip van buitenmuren en dak, en met uitsluiting van het volume van de gebruikelijke onderkeldering onder het maaiveld.

...”

De bestreden beslissing overweegt dat het volume van het zoldergedeelte niet benut wordt in functie van het wonen, en dat het volume bijgevolg niet meegerekend moet worden. De hooizolder is namelijk niet toegankelijk vanuit de woning en wordt gebruikt voor opslag van hooi voor de paarden, in functie van de uit te bouwen en over te nemen landbouwactiviteit van de aanvragers. De verwerende partij stelt dan ook dat de zolder, gelet op het gebruik dat deze krijgt, bezwaarlijk meegerekend kan worden als volume voor het woongedeelte of als woningbijgebouw.

In de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet tot aanpassing en aanvulling van het ruimtelijke plannings-, vergunningen- en handhavingsbeleid, wordt de term “bouwvolume” verder toegelicht als volgt (*Parl. St.*, VI. Parl., 2008-2009, stuk 2011, 1, 85):

“ ...

Bouwvolume”

262. De term “bouwvolume” verwijst naar het bruto-bouwvolume van een constructie. Het brutobouwvolume wordt gemeten met inbegrip van buitenmuren en dak (exclusief open dakoversteken en schouwen), te vertrekken van het maaiveld.

263. Het deel van het keldervolume onder het maaiveld wordt niet meegerekend op voorwaarde dat het een gebruikelijke onderkeldering van de constructie betreft. Als gewone kelder van een woongebouw geldt bvb. een ondergronds gelegen wasruimte, berging of stookruimte ; wanneer ondergrondse ruimtes echter woonfuncties herbergen, dienen deze wél meegerekend te worden, net als bvb. een (deels of geheel) in de grond ingewerkte garage.

264. “Fysisch aansluitende aanhorigheden” (zoals een aangebouwde garage, veranda of berging) worden meegerekend bij de vaststelling van het bruto-bouwvolume. Dat begrip sluit een dubbel criterium in. Enerzijds moeten de betrokken bijgebouwen fysisch één geheel vormen met het hoofdgebouw, hetgeen aparte en losstaande gebouwen uitsluit. Anderzijds moet het gaan om “aanhorigheden” ; d.w.z. dat de gebouwen dienstig moeten zijn voor de residentiële functie (buitentoilet, hobbyserre, bergplaats, garage, etc.).

...”

3.

In hun replieknota na het verslag van de provinciale stedenbouwkundige ambtenaar stellen de aanvragers het volgende:

“ ...

In dit verband blijkt uit de plannen genoegzaam dat:

-Er tussen het woongedeelte op de benedenverdieping en de zoldering op de verdieping géén verbindingen bestaan zodat vanuit het woongedeelte géén toegang kan worden genomen tot de zoldering;
-De zoldering enkel via twee luiken in de gevel toegankelijk is en ingericht is als hooizolder;
-De zoldering bijgevolg niet dienstig is voor een woonfunctie;
-De zoldering daarentegen zal worden gebruikt voor de opslag van stro.
 ...”

In een bijkomende nota van 5 oktober 2015 verduidelijken zij nog:

“ ...
Dat de zolderruimte boven de woning zal worden gebruikt voor de opslag van stro voor een landbouwactiviteit. Dat de zolder immers in eerste instantie zal worden gebruikt voor de opslag van stro door een paardenfokker aan de andere zijde van de straat van het bouwterrein. Dat aanvragers op termijn deze landbouwactiviteit wensen over te nemen, waarna de zolder zal kaderen in de overgenomen landbouwactiviteit.
Dat aanvragers een verklaring van de betrokken landbouwer in die zin als stuk neerleggen.
 ...”

4.

De aanvraag voorziet ten slotte ook nog in de sloop van de huidige schuur met stalling en de herbouw ervan op dezelfde locatie en met hetzelfde volume.

Door de uitbreiding van de woning aan de noordzijde, waar vroeger een schuur gelegen was, wordt er (opnieuw) een verbinding gerealiseerd tussen de woonvleugel en het te herbouwen schuurgedeelte zodat de vierkantshoeve opnieuw haar vroegere structuur krijgt.

Omwille van het feit dat er aldus een “verbinding” wordt gecreëerd tussen de woning en de te herbouwen schuur, moet de schuur volgens de verzoekende partij beschouwd worden als een woningbijgebouw, en dient het volume dus bij het totaalvolume geteld te worden.

Met betrekking tot de deze schuur stellen de aanvragers in hun replieknota van 24 september 2015:

“ ...
aanvragers zelf, die een landbouwactiviteit in de vorm van een hobbyboerderij van landbouwdieren wenst in te richten in de te heropbouwen schuur, evenals een landbouwactiviteit in bijberoep wenst te beginnen, waarvoor de schuren dienstig zullen zijn.
 ...”

Zij verwijzen naar de omzendbrief RO/2002/01 met “richtlijnen voor de beoordeling van aanvragen om een stedenbouwkundige vergunning voor het bouwen of oprichten van stallingen voor weidedieren, geen betrekking hebbend op effectieve beroepslandbouwbedrijven” en benadrukken dat hobbyhouderij mogelijk is in agrarisch gebied. In hun nota van 5 oktober 2015 stellen zij verder nog dat de schuren op termijn gebruikt zullen worden voor de paardenfokkerij die zij wensen over te nemen.

5.

Zowel de zolder als de schuur dienen, hoewel zij niet rechtstreeks vanuit de woning toegankelijk zijn, beschouwd te worden als fysisch en bouwtechnisch aansluitende aanhorigheden van het hoofdvolume. De omstandigheid dat er geen toegang mogelijk is vanuit de woning brengt namelijk niet met zich mee dat de zolder of de aangebouwde schuur fysisch losstaande bijgebouwen zijn.

Gelet op de parlementaire voorbereiding, die kennelijk doelt op een meer functionele invulling van een fysische aanhorigheid, dienen zij dus te worden meegerekend bij de vaststelling van het bruto-bouwvolume indien zij ofwel een residentiële functie hebben ofwel dienstig zijn voor de residentiële functie.

Nog los van de vaststelling dat de verwerende partij zich wat de hooizolder betreft enkel steunt op een verklaring van enkele zinnen die stelt dat er de zolder door een landbouwer zal gebruikt worden voor de opslag van hooi en stro, om aan te nemen dat de zolder een agrarische functie heeft, stelt de Raad vast dat de verwerende partij in het geheel nalaat om te onderzoeken of de aan de woning gebouwde schuur geen residentiële functie krijgt of niet ten dienste zal staan van de residentiële functie.

De aanvragers verklaren immers zelf dat zij de schuur zullen gebruiken in functie van het houden van weidedieren als hobby (stuk 9 administratief dossier), hetgeen, in tegenstelling tot wat de aanvragers beweren, niet beschouwd kan worden als een agrarische activiteit. Voor zover de aanvragers met betrekking tot dit punt verwijzen naar de omzendbrief RO/2002/01 van 25 januari 2002 'Richtlijnen voor de beoordeling van aanvragen om een stedenbouwkundige vergunning voor het bouwen of oprichten van stallingen voor weidedieren, geen betrekking hebbend op effectieve beroepslandbouwbedrijven', merkt de Raad op dat ministeriële omzendbrieven gericht aan de vergunningverlenende bestuursorganen die richtsnoeren voor de interpretatie en de toepassing van de bestaande wetten en verordeningen bevatten, geen enkel verordenend karakter hebben en geen regels kunnen toevoegen aan de bestaande regelgeving, noch van de bestaande regelgeving kunnen afwijken.

Nog los van het feit dat er ook van de beweerde overname van een paardenfokkerij geen concrete aanwijzingen, laat staan bewijzen, worden bijgebracht, diende de verwerende partij in deze hypothese te onderzoeken of de schuur dan werkelijk in functie staat van deze eventueel als agrarisch te beschouwen activiteit.

De verwerende partij schiet tekort in haar zorgvuldigheidsplicht door niet te onderzoeken wat het werkelijke gebruik van de aanhorigheden zal zijn, en of deze volumes niet omwille van hun residentiële bestemming of hun gebruik ten dienste van de residentiële functie, bij het bruto-bouwvolume gerekend dienen te worden. De beslissing is evenmin afdoende gemotiveerd in het licht van de verstrengde motiveringsplicht die, gelet op het andersluidend oordeel van de provinciale stedenbouwkundige ambtenaar, rustte op de verwerende partij.

Het eerste middelenonderdeel is in de aangegeven mate gegrond.

6.

De verzoekende partij stelt in het tweede onderdeel van haar middel dat, voor zover er zou worden geoordeeld dat het gegeven dat de zolder enkel als hooizolder zou worden gebruikt een rol kan spelen bij de toepassing van de decretale basisrechten, het advies van het Departement Landbouw en Visserij verplicht had moeten worden ingewonnen.

Zij verwijst hiervoor naar het artikel 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 tot aanwijzing van de instanties die over een vergunningsaanvraag advies verlenen. Dit artikel

werd evenwel gewijzigd door het besluit van de Vlaamse Regering van 12 juli 2013 tot wijziging van artikel 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 tot aanwijzing van de instanties die over een vergunningsaanvraag advies verlenen en artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 betreffende de meldingsplichtige handelingen ter uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Door dit besluit, dat in werking is getreden op 1 september 2013, wordt de adviesverplichting van het Departement Landbouw en Visserij beperkt tot die stedenbouwkundige vergunningsaanvragen waarbij er een impact op de agrarische structuur wordt verwacht. Voor vergunningsaanvragen zonder of met een zeer beperkte impact op de agrarische structuur, wordt niet langer in een adviesverplichting van het Departement voorzien. De verzoekende partij voert geen redenen aan waarom er op basis van het besluit van 12 juli 2013 nog een adviesverplichting zou gelden voor de aanvraag die werd ingediend op 25 februari 2015.

Het tweede middelenonderdeel wordt verworpen.

VII. KOSTEN

Er zijn geen kosten, gelet op de vrijstelling voor de betaling van het rolrecht, verleend aan de verzoekende partij met toepassing van artikel 21, §2 DBRC-decreet.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. Het verzoek tot tussenkomst van het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Erpe-Mere is ontvankelijk.
2. De Raad vernietigt de beslissing van de verwerende partij van 12 november 2015, waarbij aan de aanvragers de stedenbouwkundige vergunning wordt verleend onder voorwaarden voor het verbouwen van een eengezinswoning en hoevegebouwen op een perceel gelegen te 9420 Erpe-Mere, Sprinkel 15 en met als kadastrale omschrijving afdeling 3, sectie A, nummers 1045A, 1046 en 1047.
3. De Raad beveelt de verwerende partij een nieuwe beslissing te nemen over het administratief beroep van de verzoekende partij en dit binnen een termijn van vier maanden te rekenen vanaf de dag na de dag van de betekening van dit arrest.
4. Er zijn geen kosten, gelet op de vrijstelling van de betaling van het rolrecht, verleend aan de verzoekende partij.
5. De Raad legt de kosten van de tussenkomst, bepaald op 100 euro, ten laste van de tussenkomende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 12 september 2017 door de vijfde kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de vijfde kamer,

Ingrid VAN AKEN

Pieter Jan VERVOORT